

הרב הראשי הרב מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, ת"ת דרך המלך,
 ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad MORDECHAI MALKA, Israel Founder & President Institutions "or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

המלך

פרשת נשא

תורה

סוד הצלחת החינוך דור העתיד

במדבר פרק ז (פט) ובבא משה אל אהל מועד לדבר אתו וישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפפת אפר על ארן העדת מביין שני הכרבים וידבר אליו:

שאלות:

א { ויש לשאול מדוע התורה האריכה בלשונה מהיכן הקול יוצא היה מספיק לכתוב וישמע הקול מדבר אליו מבין הכרובים, ולמה הוסיפה התורה לפרט מעל הכפורת אשר על ארון העדות? ב { זאת ועוד מדוע הקול לא יצא מתוך ארון העדות שבו התורה שהוא יותר מקודש? ג { וכן יש להבין מדוע עשו הכרובים דמות תינוקות כמבואר **במסכת סוכה דף ה ע"ב** שואלים "ומאי כרוב א"ר אבהו כרביא שכן בבבל קורין לינוקא רביא". וכן פרש"י בשמות פרשת תרומה פרק כה פסוק יח כרבים, דמות פרצוף תינוק להם: מדוע לא עשו דמות מלאכים או צדיקים גדולים? ד { **עוד הקשה הגאון ר' משה מרדכי אפשטיין** זצ"ל ראש ישיבת סלבודקא **על דברי הגמרא ורש"י** הרי בתורה מצינו פעמיים את המילה "כרבים" בספר בראשית בענין גרוש אדם הראשון מגן עדן כתיב "וישכן לגן עדן את הכרבים" [ד נד] וביאר שם רש"י כרבים מלאכי חבלה, וכאן אצל המשכן נאמר "ועשית שנים כרבים" ביאר רש"י כרבים דמות פרצוף תינוק היה להם, מניין לרש"י לפרש אותה מילה עצמה באופן שונה בשני המקומות?

הערך העליון חנוך הקטנים:

נקדים ונאמר שלצערנו רבים טועים ואינם יודעים מהו הערך העליון בחינוך ותפיסת העולם שעיקר הדגש להשקיע בחינוך הוא דווקא בגרורות והלימודים האקדמאיים בגיל הבוגר שיש בהן תועלת וכדומה ועל כך מושקעים רוב המשאבים, אולם תורתנו הקדושה מלמדת אותנו ההיפך הגמור כי עיקר ההשקעה בחינוך הוא דווקא בגיל הרך בעודן תינוקות של בית רבן אשר על הבל פיהם עומד העולם בהיות והחינוך בגיל הרך בו נוטעים את היסודות אשר נטמעים בקרבו ומלוים אותו לאורך כל שנות חייו, בדמיון השתיל שרוצים ליישר גידולו בעודו רך מצמידים לו תומך ליישרו כי אחרי שגדל עקום כבר לא ניתן ליישר, ולזאת הקב"ה בנתנית התורה לא מצא ערובה וביטחון להמשך קיומה אלא בערבות התינוקות של בית רבן כי אם אין גדיים אין תיישים וכאשר נבאר בפרשתנו לקמן.

חשיבות החינוך ודווקא ברוח התורה:

ובזה נבוא לביאור פרשתנו מדוע נבחרו דוקא כרובים בדמות תינוקות, מתרץ **בספר "זכרון מאיר"** להג"ר מאיר רובמן זצ"ל שהתורה באה ללמדנו שהקב"ה בחר דמות תינוקות בכדי שנדע עד כמה חביב לפני הקב"ה חינוך התלמידים שכן הכרובים הם סמל "כרביא" המתלמד שיועד שהוא חסר ועדיין מלאכתו לא נשלמה. **ומוסיף הגאון ר' משה מרדכי אפשטיין** זצ"ל ראש ישיבת סלבודקא במשא נלהב על נושא החינוך בכנסיה הגדולה הראשונה אמר שבא הכתוב לרמוז כשנותנים לילד חינוך טוב עשוי להיות ככרוב המסוכך בכנפיו על ארון הקודש, ואולם כשאין מחנכים אותו חינוך אמיתי בדרך התורה ומרחיקים אותו מאוהל מועד ומארון הברית עלול הוא לגדול פרא ולהיות כמלאכי חבלה וזה המבדיל בין שני המקומות בפרש"י. **וכתב בספר אוצרות התורה** להוסיף על דבריו ולומר שגם בחינוך על דרך התורה יש ב' גישות שונות שבאחת מהם יכול להצמיח פרצוף תינוק קדוש ובשניה להצמיח מלאך חבלה, שהנה אמרו חז"ל **במסכת סוטה דף מז** לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת, ולא כאלישע שדחפו לגחזי בשני ידיו, ולא כרבי יהושע בן פרחיה שדחפו לישו בשני ידיו דמחמת שדחפו אותם בשני ידיהם יצאו לתרבות רעה, ואע"פ שבדאי מטרת הדחיפה בשני ידים היה לחנכם ולגדלם לתורה ויראת שמים טהורה, אבל בדרך זו אין מצליחים ואדרבה גורמים ההפך, וזה שרמזה התורה כשהכרובים נמצאים על גבי ארון הקודש בתוך קודש הקודשים ושם נותנים להם את החינוך הם יצליחו ויגדלו בקדושה, משא"כ אם דוחים בשני ידים ומסלקים אותם מבית הקודש הקודשים ובאופן זה רוצים לחנכם יצמח מהכרוב הקדוש מלאך חבלה.

מעשה המוכיח עד כמה החינוך בגיל הרך משפיע:

וכך מסופר בירושלמי סנהדרין פרק י הל' ב מסופר מעשה הממחיש עד כמה חשוב להחדיר בלב הילד דברי תורה שיכולים להועיל ביום עברה. מנשה מלך על ישראל במשך חמישים וחמש שנה עשרים ושתיים שנה מרד בה' ושלושים ושלוש שנה שב בתשובה והספיק לעבור על עבירות חמורות שבתורה העמיד צלם בהיכל בא על אמו ועוד כהנה וכהנה רבות והכל על מנת להכעיס את השם, ומה הביאו לשוב בתשובה, כשיצא למלחמה ונלכד בידי האויבים שמחו מאוד שנשבה המלך חיפשו איזה עונש חמור מתאים ליתן לו עד שהחליטו שעונשו הוא שיכניסו אותו בתוך סיר נחושת כי הוא מתחמם מהר על האש, כשהניחוהו בתוך הסיר ורתחו המים הרגיש שכלו כל הקיצים צעק לכל האלוהים שעבד להם ולא הושיעוהו, עד שנזכר שבילדותו לימדו אביו חזקיהו את הפסוק **בדברים פ"ד-ל** "בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים ושבת עד ה' אלוקיך ושמעת בקולו כי אל רחום ה' אלוקיך לא ירפך ולא ישחיתך ולא ישכח את ברית אבותיך אשר נשבע להם" אמר "הריני קורא אל אלוקים שבשמים אם הוא יציל אותי סימן שהוא קיים ואם לא אז חלילה הוא כמו כולם" כששמעו דבריו מלאכי השרת סתמו את החלונות שלא תעלה תפילתו של מנשה לפני הקב"ה והיו אומרים "ריבונו של עולם אדם שעבד עבודה זרה והעמיד צלם בהיכל אתה מקבלו בתשובה" אמר להם "אם אין אני מקבלו בתשובה הרי אני נועל דלת בפני כל בעלי תשובה" מה עשה לו הקב"ה חתן לו חתירה מתחת כסא הכבוד ושמע תחינתו "ויעתר לו השם" נעתר לו השם מתחת כסא הכבוד לפני משורת הדין ונעשה נס ובא מלאך והעניף אותו לירושלים ואז ניצל וחזר בתשובה ומלך על ירושלים שלושים ושלוש שנה נוספות, **כשמתבוננים אנו במעשה זה** נוכחים לדעת שמנשה חזר בתשובה לאחר שנים רבות על ידי כמה מילים של תורה שזכר ממה שלמד מאביו, והמציאות תוכיח

הרב הראשי הרב מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, ת"ת דרך המלך,
ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
Chief Rabbi of Elad MORDECHAI MALKA, Israel Founder & President Institutions "or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

שהרבה פורקי עול שמעו מוסר אי פעם בעבר הרחוק ואותן המילים השפיעו עליהם לאחר שנים רבות ולבסוף חזרו בתשובה, על כן חשיבות יתרה נודעת להורים להחזיר בליבם של ילדיהם את התורה בעודם רכים כדי שהתורה הזו תהא חקוקה בליבותם.

דברי הגמרא כיצד נוצרה הנצרות :

בצל בואו וביקורו בארץ של האפיפיור המייצג את הדת הנוצרית שנוסדה מיש"ו, מסופר במסכת סוטה דף מז ע"א וכן בסנהדרין דף קז ע"ב על יהושע בן פרחיה שדחפו לאחד מתלמידיו שהוא ישו, ומספרת הגמרא שבזמן שהרג ינאי המלך את חכמי ישראל והחביאה אשת המלך את אחיה שמעון בן שטח להצילו מבעלה שלא יהרגו, ויהושע בן פרחיה הנשיא ברח לאכסנדריא במצרים, לאחר שנהיה שלום והפסיק המלך להרוג את חכמי ישראל, שלח שמעון בן שטח אגרת למצרים איך יתכן שנשיא ישראל יהיה במצרים וירושלים שוממה, וכשקרא רבי יהושע בן פרחיה את האגרת הבין שכבר יש שלום, ולכן יצא לדרך לחזור לירושלים. כאשר הגיע לאכסניה שהיית מכבדת תלמידי חכמים התפעל יהושע בן פרחיה ושיבח אותה, אולם תלמידו ישו אמר לרבו שענינה מכוונת ואינה נאה, כעס עליו רבו ואמר לו רשע האם זה מה שמעסיק אותך להסתכל על אשת איש ביופיה ולא במעשיה, לכן תקע ארבע מאות קולות בשופר ונידהו, בכל יום היה בא ישו תלמידו לנסות שיקבלנו בחזרה אך היה דוחה אותו, פעם הגיע בזמן שהיה רבו קורא קריאת שמע ובאותו פעם כבר חשב רבו לקבלו בחזרה, אך היות ובקריאת שמע אינו יכול לדבר עשה לו סימן בידו להמתין, אולם ישו חשב שכוונת רבו שוב לדחותו ולכן לקח לבינה לעבודה זרה והשתחוה לה, אמר לו רבו חזור בך, השיב ישו מקובלני ממך כל החוטא ומחטיא את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה, דאמר מר ישו כישף והסית והדיח והחטיא את ישראל. תניא, אמר רבי שמעון בן אלעזר יצר תינוק ואשה תהא שמאל דוחה וימין מקרבת. **הראת לדעת כי עד כמה צריך הרב להיות זהיר בתלמידו גם כאשר נכשל לעולם יהיה רק שמאל דוחה אך ימין מקרבת ללמדנו שיותר יעניק אהבה וחום מאשר לרחקו בהיות ומי יודע מה אחרית דבר מה שעלול להיות עם אותו תלמיד בגלל אותו ריחוק.**

דרשת חז"ל שהמלמד בן חברו נחשב כבנו:

והנה חז"ל דורשים כי הרב שמלמד בן חברו כאילו ילדו, כתוב במדבר פרק ג (א) וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת אֶהְרֹן וּמֹשֶׁה בְּיוֹם דְּבָר יִקְרָא אֶת־מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי: (ב) וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי־אֶהְרֹן הַכֹּהֵן נָדָב וְאֶבְיָהוּא אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר: **ומבואר במסכת סנהדרין דף יט ע"ב** אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: כל המלמד בן חברו תורה - מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו, שנאמר ואלה תולדות אהרן ומשה, וכתבי ואלה שמות בני אהרן, לומר לך: אהרן ילד ומשה לימד, לפיכך נקראו על שמו. **עוד מבואר במסכת סנהדרין דף צט ע"ב** אמר ריש לקיש: כל המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו, שנאמר ואת הנפש אשר עשו בחרן. **עוד מבואר במסכת בבא מציעא דף פה ע"א** דאמר רב יהודה אמר רב, ואמרי לה אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן, ואמרי לה אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: כל המלמד את בן חברו תורה **זוכה ויושב בישיבה של מעלה**, שנאמר אם תשוב ואשיבך לפני תעמד. וכל המלמד את בן עם הארץ תורה **אפילו הקדוש ברוך הוא גוזר גזירה - מבטלה בשבילו**, שנאמר ואם תוציא יקר מזולל כפי תהיה. **עוד מבואר במסכת קידושין דף ל ע"א** שכל המלמד את בנו תורה, מעלה עליו הכתוב כאילו למדו לו ולבנו ולבן בנו עד סוף כל הדורות. **וכן הוא במדרש אגדה (בובר) במדבר פרשת במדבר פרק ג סימן א, וכ"כ רש"י פרשת במדבר פרק ג פסוק א, וכ"כ רבינו בחיי פרשת במדבר פרק ג פסוק א** ואלה תולדות אהרן ומשה. הזכיר משה לפי שלמדם תורה, **כי תלמידיו של אדם הן הן תולדותיו העקרייות, והיו תולדות אהרן בהולדה ותולדות משה בלמוד התורה, ולזה הזכיר "הר סיני" שבו נתנה תורה, ואמר: "ביום דבר ה' את משה בהר סיני".** וכן דרשו רז"ל: (סנהדרין יט ב) כל המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו. ואחרי כן הזכיר: "ואלה שמות בני אהרן", לבאר שהיו בנים לאהרן לבדו, ולזה הזכיר ארבעתם בשמותם, ואחרי כן הזכיר שלישית: "אלה שמות בני אהרן הכהנים המשוחים אשר מלא" וגו'. **וביאר בחידושי אגדות למהר"ל סנהדרין דף צט ע"ב** כל המלמד את בן חברו תורה וכו' **וביאר דבר זה כי כאשר משלים את בן חברו בתורה כאלו עשאו, כי לפני זה אינו נחשב בריה רק כאלו אין בו ממש והוא עשאו. וכ"כ המהרש"א חידושי אגדות מסכת סנהדרין דף צט ע"ב** כל המלמד את בן חברו תורה כו' כאלו עשאו שנאמר ואת הנפש וגו'. **מפורש בב"ר אם מתכנשין כל אומות העולם אין יכולין לזרוק נשמה ביתוש ואת אמת אשר עשו כו' ע"ש.** והוא מבואר הנפש שזכר הוא נפש אדם אשר עשו כי טרם היותו יודע דרכי התורה מותר אדם מן הבהמה אין ובידיעתו דרכי התורה תבדל יצירתו מכל שאר ב"ח ונעשה אדם שזאת היתה תכלית בריאתו. **תורת חיים מסכת סנהדרין דף צט ע"ב** כל המלמד את בן חברו תורה כאלו עשאו. **לפי שהאדם נברא גוף ונשמה גוף מאב ואם ונשמה מהקב"ה, ושניהם צריכין גידול ותיקון והיא עשייתו, וכשם שהמגדל את הגוף ומתקנו מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו, כדאמר בפי"ג מירב ילדה ומיכל גידלה לפיכך נקראו על שמה שכל המגדל יתום וכו' כך המגדל את הנשמה ומתקנה בתלמוד תורה ומצות הו כאלו עשאה דתיקונה היא עשייתה, כדפירש"י ז"ל גבי ויעש אלהים את הרקיע, וזהו טעם ויגדל הילד ויגדל משה תרי זימני אחד לגידול גופו ואחד לגידול נשמתו. וזהו אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים, ואמרו חז"ל למדך שעיקר תולדותיהן של צדיקים מעשים טובים, לפי שהאדם גוף ונשמה צריך להוליד תולדות בשניהם, תולדות הגוף הם הבנים, תולדות הנשמה הם התלמידים ומצות ומעשים ולמדך שמעשים טובים עיקר התולדות מדחשיב להו ברישא.**

הוספת הכלי יקר מפני שהצילם בתפילתו:

עוד הוסיף לבאר הכלי יקר פרשת במדבר פרק ג פסוק א ואלה תולדות אהרן ומשה וגו'. פירש רש"י לפי שמשם למדם תורה דומה כאילו ילדם ונעשו תולדותיו ביום שדיבר ה' אתו בהר סיני. **וקשה דאם כן כל ישראל תולדותיו כי לכולם למד תורה?** ועוד למה חזר ואמר אלה שמות בני אהרן ולא הזכיר את משה? ונראה לפרש לפי שנאמר (דברים ט כ)

הרב הראשי הרב מרדכי מלכא שליט"א נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, ת"ת דרך המלך,
ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
Chief Rabbi of Elad MORDECHAI MALKA, Israel Founder & President Institutions "or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

ובאהרן התאנף ה' מאד להשמידו, ואין השמדה אלא כליוי בנים וכו' כמו שפירש רש"י בפרשת עקב (שם), והועילה תפילת משה לחצאין נמצא שאותן שני בנים שהציל משה בתפילתו דומה כאילו ילדם ונעשו תולדותיו ביום דיבר ה' את משה בהר סיני לך רד וגוי' (שמות לב ז), ואחר כך התפלל עליהם בהר ונעתר לו ה' שם על ההר. וכשאמר אלה תולדות אהרן ומשה, הזכיר משה בעבור אלעזר ואיתמר שהציל מן המיתה, ומה שאמר אחר כך אלה שמות בני אהרן ולא הזכיר משה אמר כלפי נדב ואביהוא כי אותם לא הציל מן המיתה. ובזה מיושב מה שהזכיר כאן מיתת נדב ואביהוא והשארות אלעזר ואיתמר: וכ"כ האור החיים במדבר פרשת במדבר פרק ג-א תולדות אהרן ומשה וגוי'. ולא מנה אלא תולדות אהרן, לומר כי בני אהרן יחשבו על משה לצד שהוא התפלל בעדם וחיו דכתיב (דברים ט) ובאהרן התאנף ה' להשמידו וגוי', ואמרו ז"ל (ויק"ר פ"ז) שהועילה תפלתו להציל אלעזר ואיתמר, ואומרו ביום דבר וגוי' לומר זמן שהתפלל עליהם, וכלל עוד בזה סיבת קבלת תפלתו שהוא לצד שדבר ה' אליו בהר סיני ונעשה ציר נאמן לה' בקבלת התורה:

שאלות:

א { ויש לשאול שדבריהם נגד דברי הגמרא וחז"ל שדרשו שנקראים בניו מפני לימוד תורה ולא מפני שהצילם בתפילתו?
ב { אלא שמאידך קשה קושייתם הרי לימד תורה לכלל ישראל וא"כ כולם בניו ולמה רק בני אהרון התייחסו למשה?

רב המסביר פניו לתלמידו נחשב כיוולדו:

ונלע"ד שדברי שניהם עולים בקנה אחד והתורה מלמדת אותנו שאין ספק שרק בזכות לימוד תורה שמלמד בן חברו יכול להיחשב כבנו וכביאור המפרשים לעיל שעל ידי לימוד התורה הוא מעצב אותו ומתקן מידותיו ומעשיו והרי הוא ממש כמיצר אותו, כיון שסגולת הלימוד כמאמר הקב"ה שמאור שבה מחזירן למוטב, כמאמר חז"ל בירושלמי **הגיגה פ"א ה"ז, ובמדורש איכה רבה (וילנא) פתיחות ב'** ר' הונא ור' ירמיה בשם ר' חייא בר אבא אמרי כתיב (ירמיה ט"ז) ואותי עזבו ואת תורת לא שמרו, הלואי אותי עזבו ותורתי שמרו, מתוך שהיו מתעסקין בה המאור שבה היה מחזירן למוטב. **כיון שרק** על לימוד התורה נאמר מתוקים מדבש ונופת צופים, וכידוע כוחו של הדבש שכל דבר שניתן בתוכו הופכו לדבש כמותו, כך כוח התורה כל הלומדה מזככת אותו ומקדשת אותו ומעדת נפשו ללכת בדרכי התורה והיראה, ולכן המלמד בן חברו תורה דוקא נחשב כבנו וכאילו ילדו, ואילו המלמד שאר חכמות אינו נחשב כבנו. **ולמדנו מדברי חז"ל** עד כמה יכול לזכות המחנך שעוסק בחינוך בנים של אחרים שכולם חשובים כבניו זאת ועוד כאילו עשאו ואף גם זאת זוכה לשבת בישיבה של מעלה, ואם אותו תלמיד בן עם הארץ זוכה המלמדו שיכול לבטל גזרות הקב"ה. **אולם כל זה** עלינו להתבונן שזה דוקא כאשר המחנך באמת מרגיש שכל תלמיד הוא כבנו, והביטוי לכך שיצייר ליבו כיצד היה מתנהג אם היה מלמד את בנו וכך בדיוק צריך לנהוג בתלמידו ובזה יכול לזכות לכל הני"ל, אבל אם אינו מעניק לו חום ואהבה כבנו אינו זוכה, וזה סוד הצלחת החינוך כאשר המלמד מפנים דבר זה בליבו לחשוב כיצד היה רוצה שיעשו לבנו וכך יתנהג עם תלמידו. זאת ועוד דוקא כאשר הרב נותן דעתו על צרכי תלמידו ודואג לו ומתפלל עליו להצילו מכל צרה כמו שעשה משה לבני אהרון שבזכות תפילתו ניצלו, ובזה דברי הרב חודרים ללב התלמיד ומשפיע עליו ומצליח לקדמו ולזכך את מידותיו, כי רב שמלמד תורה בקרירות ואינו חודר לרגשי לב תלמידו ועושה מלאכתו לצאת ידי חובה לפרנסתו לא יוכל להצליח לגדל ולחנך את תלמידו כי אין דבריו נשמעים ולא פועלים על לב תלמידו.

ונוסיף את דברי הרב פינקוס:

וכתב הרה"צ שמשון פינקוס זצ"ל דאגת הרב להצלחת תלמידו צריכה להיות כמו דאגת אב להצלחת בנו ומהי הדרך להצליח חז"ל גילו לנו את הסוד **כמבואר במסכת נדה דף ע"ב ע"ב** מה יעשה אדם ויחכם אמר להן ירבה בישיבה וימעט בסחורה, אמרו הרבה עשו כן ולא הועיל להם, אלא יבקשו רחמים ממי שהחכמה שלו, שנאמר כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה, מאי קמ"ל דהא בלא הא לא סגיא. אדם שכל ימיו יתפלל ולא יתמיד לא יהיה חכם, אדם שכל ימיו יתמיד ולא יתפלל ג"כ לא יחכם, חצי צריך להגיע מהאדם עצמו וחצי הוא יקבל בסייעתא דשמיא, ביד המלמד הופקד ילד בן חמש שש או שבע כדי שילד זה ייעשה ברבות הימים תלמיד חכם נדרשים שני החלקים הלימוד והסייעתא דשמיא. נמצא שמלמד הנכנס לכיתה ומלמד את הילדים עם כל המסירות ובמקצועיות שאין כמוה אם הוא לא כיוון בתפילת שמונה עשרה להצלחת תלמידו הוא עשה רק חצי עבודה אף אחד לא ידע זאת רק הקב"ה אך חוסר ההצלחה ח"ו יתייחס אליו, מלמד לא תמיד חש צורך להתפלל על ילד חלש משום שכשלונו של הילד אינו מעיק עליו הוא עושה את עבודתו כראוי וזהו אך אם הוא היה מכיר בעובדה שה' יתברך הפקיד ילד זה בידיו, וחז"ל הקדושים אומרים שהתלמידים קרויים בנים היה יודע גם שהוא אחראי על כל מעשיהם.

מעשה עם החת"ם סופר כמה צריך להתפלל על החינוך:

וכדי לזכות בבנים צדיקים צריכים הרבה תפילות ורחמי שמים, מסופר על ה"כתב סופר" זצ"ל בנו של "החת"ם סופר" זצ"ל שבעודו ילד קטן חלה פעמים רבות והוסיפו לו הרבה שמות וכשהגיע לגיל שמנה חלה במחלה קשה עד כדי כך שהרופאים התייאשו ממנו והודיעו זאת לחברא קדישא כפי שהיה נהוג אז כי להם הייתה הבחנה ברורה לדעת את מצבו של החולה, בדקוהו וקבעו שנותרו לו שעות ספורות לחיות, מנהג קבוע היה לחברא קדישא לתת ביד כל ילדי התלמוד תורה נרות לאחוז בשעת ההלוויה, בעודם מכינים את הנרות ומזמינים את ילדי הת"ת רצו התלמידים אל החת"ם סופר אביו שהיה בחדר הסמוך שקוע בלימודו ולא ידע מכל זה הודיעו לו על המצב הקשה של בנו כי אולי זכות תורתו תגן בעד בנו, כששמע את הבשורה הקשה הזו לא התייאש הלך בזריזות לבית הכנסת ופתח את שערי ההיכל ובכה בדמעות שליש ואמר "רבש"ע אנא ממך תן חיים חדשים לבני גלוי וידוע לפניך שכל מגמתי היא לגדל את בני שיהיה לך עבד נאמן ללמוד תורה וללמד ואך ורק לכבודך יתברך" הרבה בתפילות מקירות לבו והוריד כנחל דמעה,

הרב הראשי הרב מרדכי מלכא שליט"א נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, ת"ת דרך המלך,
שיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
Chief Rabbi of Elad MORDECHAI MALKA, Israel Founder & President Institutions "or Hamelech"
עיר התורה שקרובה אליך

וכשסיים תפילתו נכנס לבקר את בנו, וראו זה פלא בנו התיישב וביקש לשנות מים ויצא מכלל סכנה עד שהבריא, אמר החת"ם סופר שאת אותם הנרות שהכינו ללוויה ישמרו ליום חופתו, ואכן כך היה עם כל זה מטבעו היה חלש מאוד ולמרות זאת לא נח מלימודו, בגיל בר מצווה כבר היה לומד כל לילה נהג בצניעות והסתיר מכולם את גדלותו, ואפילו אביו ואמו לא ידעו כי כשאביו היה מגיע לבית היה עושה עצמו כישן וכשנרדם אביו היה קם ולומד ובבוקר לפני שאביו קם משנתו היה נכנס למיטה לישון, ומכיוון שאביו לא ידע מזאת כשהיה חוזר מהתפילה וראה שבנו עדיין ישן היה אומר לו "קום עד מתי תישן" ולא ידע שבנו למד כל הלילה, באחד מן הימים חלה החת"ם סופר ולא יכל באותו יום למסור לתלמידיו את שיעורו הקבוע ביקשו ממנו תלמידיו שבנו ימסור שיעור, כשראה הרב שקשה להם בלי השיעור הקבוע נענה לבקשתם ואמר לבנו שימסור במקומו, כשניגש בנו למסור שיעור מסר שיעור גאוני למרות שהיה עדיין צעיר, ואכן כולם נדהמו לשמוע את גאונו ובקיאותו בתורה, אחד מהתלמידים רץ לביתו של אביו החת"ם סופר וסיפר לו על ההתפעלות הגדולה שנעשתה בביהמ"ד, כששמע החת"ם סופר על אודות בנו התרגש מאוד ואמר "אתם חושבים שלחיתם בני כה גדול בתורה מיום שנולד לא עבר יום אחד שלא הורדתי עליו דמעות" ומספרים שכשהרב היה גומר את תפילת העמידה ופוסע לאחוריו היו רואים שהרצפה רטובה מדמעות מהבכיות שבכה עבור בנו שיהיה צדיק ותלמיד חכם. [ודרך אגב ב"ה זכיתי לנסוע לאוסטריה לחזק הקהילות וגם לסולבניה לציון של חת"ם אשר מסופר כמה שניסו להחריב את הציון לא הצליחו והטורקטורים שניסו התהפכו ומתו ולכן נשאר הציון במקומו עם שמירה במקום מרוב הערכתו וקדושתו, וכן על ציון בנו הכתב סופר ולנכדו השבט סופר הנמצאים בבית העלמין בסמוך להתפלל על כלל ישראל].

מעשה עם החפץ חיים:

ומסופר על החפץ חיים שפעם בא אחד התלמידים להתקבל לשיבה אך לאחר שהחפץ חיים תהה על קנקנו ראה שאינו מתאים לשיבה ולכן אמר לו שאינו יכול להתקבל לשיבה אך בהיותו הוא מתגורר רחוק וכבר אין לו רכבת לחזור לכן ילון הלילה בביתו של החפץ חיים כי לא הסכים שישן בשיבה ולמחרת בבוקר יסע לביתו כמובן שהסכים ואכן הכינו לו מיטה וישן בביתו של החפץ חיים בלילה בשעה מאוחרת עבר החפץ חיים ליד מיטתו וראה שהוא מתקרבל מקור הלך והביא את מעיל הפרווה שלו וכיסה אותו עם המעיל ואכן התחמם ולא הגיב למרות שהרגיש במעשה למחרת בבוקר נסע לביתו, והנה עברו שנים ואכן באמת אותו תלמיד לא המשך הרבה ללמוד אלא יצא לעסקים אולם את יוצאי חלציו הכניס לעולם הישיבות וכולם לומדי תורה, פעם נפגש עם אחד ממכריו מאותו תקופה ושאל אותו כיצד זכה שיוצאי חלציו לומדי תורה, והשיבו שעד היום הוא מרגיש את החום של המעיל של החפץ חיים וסיפר לו את המעשה שהיה איתו ומאז חדר בליבו הערך ללומדי תורה ואכן זה השפיע על יוצאי חלציו. ללמדנו כמה פועלת אהבה שאחד מעניק לחברו יכולה להקים דורות שלימים.

מוסר השכל:

נמצאנו למדים שדרכי החינוך הן ההורים והן המחנכים עיקר החינוך בעודן רכים שניתן ליטוע בקרבם אהבת התורה ויראת שמים, אך כל זאת חייב להיות על ידי חום ואהבה ולקרב כמה שיותר ובפרט בדורנו אשר לצערנו רואים נשירה גדולה לרחוב וחובתנו להאחיב עליהם את התורה וצריך חכמה גדולה לדעת כיצד לנהוג ולהגיב לבן או לתלמיד בכישלונו וכיצד לעודד את הצלחתו, אך גם זאת חובת התפילה על כל בן ועל כל תלמיד להצלחתו כי בלעדי התפילה אין סיכוי להצלחה בחינוך ומעשה אבות סימן לבנים כמשה רבנו וגדולי ישראל אשר הזילו דמעות להצלחת בניהם ותלמידיהם ובזה זוכים לכל הברכות והישועות ולראות פירות מכל עמלינו שלא ניגע לריק ולא נלד לבהלה, ובזה נזכה לגדל בנים ובני בנים תלמידי חכמים העוסקים בתורה ובמצוות ומעשים טובים אמן ואמן.

**בידידות ואהבה
מרדכי מלכא**